

Samlastning av gods och avfall i strategier och policys i Göteborg

PM 2020-05-15 Christoffer Widegren på uppdrag av Trafikkontoret och Maria Losman på uppdrag av Älvstranden Utveckling

Detta är en sammanställning av politiskt fattade beslut som berör samlastning av gods och avfall i Göteborg. Det finns flera beslut som stödjer och uppmuntrar att arbeta med frågorna. I andra kommuner kan liknande beslut finnas i andra typer av dokument, framkomlighetsstrategi eller strategi för fossilfrihet.

Styrande dokument

- Budget 2020, beslutad av kommunfullmäktige 2019-11-13
- Göteborg 2035 – Trafikstrategi för en nära storstad. Antagen av trafiknämnden 2014-02-06.
- Göteborgs klimatstrategiska program, version 2014-09-04, beslutad av kommunfullmäktige. Ett nytt miljö- och klimatprogram 2021-2030 är ute på remiss.
- Göteborgs Stads miljöprogram 2013-2020. Dokumentet innehåller stadens 12 miljö kvalitetsmål. Dessa har beslutats av kommunfullmäktige vid olika tillfällen, även beslut om reviderade miljömål. Besluten har skett efterhand från 2008-09-11 till 2018-09-13.
- Göteborgs stads handlingsplan för miljön 2018-2020, beslutad av miljö- och klimatnämnden 2018-10-30
- Avfallsplanen för Göteborg är den som beslutas gemensamt av Göteborgsregionens Kommunalförbund. Den nu gällande i Göteborg är från 2010 men den nya planen förväntas antas under 2020/21.

Budget 2020

Kommunens budget Sid 80 *”Smarta och innovativa lösningar för varuleveranser kan minska stadens klimatutsläpp och bidra till en bättre trafiksituation i Göteborg. Därför ska nämnden, tillsammans med trafiknämnden, utreda möjligheterna att använda om- och samlastningscentraler för varuleveranser till stadens verksamheter. På så sätt kan omlastning till utsläppsfria och stadsanpassade fordon ske. Samtidigt stärks förutsättningarna att leverera varor till staden för småskaliga aktörer som får färre leveransställen.”*

Göteborg 2035 – Trafikstrategi för en nära storstad

Godstransporter har ett eget kapitel i strategin, men samlastning adresseras främst inom strategin för stadsrum, t.ex. att *”varudistribution ska i första hand ske på tider då få människor störs”*.

Optimering av varudistribution har ett eget avsnitt inom strategin för stadsrum (s. 48). Detta säger bl.a. att:

”God tillgänglighet skapas genom en kombination av effektiv infrastruktur, styrmedel och nya transportsystem. Exempel på detta är fler gångfartsområden, lokala trafikföreskrifter och tidsfönster för varudistribution, respektive nya koncept som Stadsleveransen. Vid sidan av att bidra till att

optimera varuflödena i stadsmiljön ska staden även stimulera en bredare användning av miljöfordon och prova nya lösningar”.

Avfallshantering nämns också kort avseende transporter (tillsammans med varudistribution) när det gäller upphandling. Vidare nämns elektrifiering av distributionsfordon som exempel på åtgärd (s. 53).

Innovation och introduktion av nya lösningar, samt att låta Göteborg vara en testarena lyfts fram som en viktig genomgående princip, liksom dialog med näringsliv och invånare.

Göteborgs klimatstrategiska program

Programmet utgår från den nationella tolkningen av fossilfri fordonsflotta 2030, med målet om att koldioxidutsläpp från vägtransporter inom Göteborgs geografiska område ska minska med minst 80 procent till år 2030 jämfört med år 2010.

Strategin tar upp att vi ännu mer än idag ska planera staden resurseffektivt, och att vi skall anpassa vår planering av samhällsstrukturen så att det blir enklare och mer självklart att välja klimatsmarta transportmedel såsom gång, cykel och kollektivtrafik. Här nämns att avfalls- och godstransporter behöver ingå på ett tidigt stadium i samhällsplaneringen, och att denna skall eftersträva ett minskat behov av resor och transporter

Reducerade CO₂-utsläpp från resor och transporter adresseras som ett eget strategiområde. Särskilt belyses detta inom kapitlet om att Göteborg skall vara *”världsledande på klimatsmart godshantering”* (s.56). Här nämns bland annat förnybara drivmedel och effektiviserad godshantering, energieffektiva transportslag och strategiskt placerade godsterminaler. Även upphandling nämns som ett verktyg för att driva på förutsättningar för en mer effektiv godslogistik.

Stadsdelsnära samlastning adresseras specifikt via följande skrivning:

”Det finns försöksverksamhet med samordnade stadsleveranser till butiker som sker med små eldrivna fordon som ger viktiga erfarenheter och bör utvecklas till att omfatta leveranser till privatpersoner.

Även transporter av avfall och återvinningsmaterial är en viktig sektor som bör samordnas med andra distributionslösningar.”

Stadsdelsnära insamling av återvinningsmaterial ägnas en del uppmärksamhet i ett eget kapitel (s.64). Bland annat konstateras att detta ökar möjligheten att lämna saker för återanvändning och material till återvinning och främjar gemensamt ägande och nyttjande av produkter. Vidare stipuleras att stadsplaneringen skall ge utrymme för delande, återanvändning och återvinning

I bilagan till det klimatstrategiska programmet utvecklas kommunens roll som planerare, samt mark- och fastighetsägare (s.46) när det gäller att säkerställa t.ex. utrymmen för återvinning, källsortering och andra gemensamma resurser via översikts- och detaljplaner. Även användning av kommunens mark i anslutning till fastigheter nämns.

Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram 2021-2030 (remiss)

Förslaget till nytt miljö- och klimatprogram tar upp minskad klimatpåverkan från resor och transporter övergripande (s.20), och mer specifikt avseende strategi för hållbara resor och transporter (s.35). Ingen direkt skrivning kring samlastning eller effektivisering av godstransporter (dokumentet hänvisar initialt till trafikstrategin), men lite indirekta kopplingar via t.ex. styrmedel.

Göteborgs stads miljöprogram 2013-2020

Programmet behandlar i huvudsak minskade CO2-utsläpp, samt luftkvalitet ur ett övergripande perspektiv. En intressant koppling till stadsmiljö finns i delmål 31 (Attraktiv bebyggelsestruktur) om att *"Bebyggelse, grönområden och andra offentliga platser samt transporter ska samverka till en god stadsstruktur."*

Göteborgs stads handlingsplan för miljön 2018-2020

Åtgärd nr 7 (s.7) kopplar till samlastning via stadsplanering enligt följande resonemang kring Älvstaden:

"Vi ska utveckla och implementera koncept som leder till minskade transporter i stadsmiljön. Detta kan i första hand innefatta samordnad gods- och avfallshantering samt bygglogistik för nya och kommande stadsutvecklingsområden. Områden ska planeras så att transportbehovet minimeras och behov tillgodoses med miljösmarta lösningar."

Åtgärd 22 (s.10) handlar om att ta fram ett godstransportprogram, som rimligen adresserar såväl större industriella flöden som lokal- och citydistribution. Åtgärd 23 (s.11) handlar om samordnade leveranser till och från byggprojekt, och åtgärd 24 (s.11) om att skapa klimatsmarta och energieffektiva närlogistiklösningar, vilket också kopplar till samlastning, även om termen inte nämns specifikt.

Åtgärd 54 (s.21) kopplar indirekt till samlastning av avfall och återvinningsmaterial enligt följande; *"För att säkerställa att det görs plats för sortering av avfall vid ny- och ombyggnation behöver det finnas bättre verktyg/styrmedel som inkluderar avfallshantering i den fysiska planeringen. Idag förespråkar Kretslopp och vattenytor för återbruk och återvinning i alla skeden av den fysiska planeringen men det garanterar inte att dessa kommer att ingå i bostäders och verksamheters avfallslösningar. Kretslopp och vatten, Stadsbyggnadskontoret och Fastighetskontoret ska därför tillsammans implementera det avfallsstrategiska programmet och vidare ta fram en metod/verktyg som säkerställer att hållbara avfallslösningar inkluderas vid ny- och ombyggnation i staden."*

Åtgärd 183 (s.60) stipulerar att kostnader för varor och transporter i större utsträckning skall separeras vid upphandling, vilket ger en betydligt bättre översikt och grund för att bygga upp en eventuell samlastningsfunktion för leveranser till kommunen

Avfallsplanen

I den gamla avfallsplanen från 2010 finns skrivningar om klimat och effektivitet, bland annat *"Effektivisera transporter genom transportsamordning, omlastning"* på sidan 23. Och i miljökonsekvensbeskrivningen på sidan 16 *"Vid planering av nya insamlings- och sorteringsplatser samt nya behandlingsanläggningar bör planering och lokalisering ta hänsyn till transportarbetet."*

I remissversionen till ny avfallsplan finns effektivisering av transporter och logistik med på flera ställen.